

ARIEL

REVISTA DE LES ARTS

ANY I

Barcelona, Novembre-Desembre del 1946

NUMS. VII-VIII

Per l'ànima de Catalunya

CADA any, l'hivern estronca la circulació de la vida, però la mort és aparent. Les neus de les muntanyes es fonen, engruixint els rius que porten a la plana la força acumulada de geleres i congestes; la terra sent penetrar, per totes les seves molècules, la humitat amorosa de l'aigua que fecunda; sota la crosta de les glaçades o el gruix protector de neu i gebre, les llavors tremolen i es clivellen, obrint-se per a donar pas a la vida que revé; les velles soques dels arbres senten l'estremiment, l'esgarrifança, que anuncia la nova pujada de la saba. Després, el sol allarga els dies i entebiona l'aire; reculen les neus als llacs de les altes serres, l'oreig gronxa els sembrats i les branques grosses, a punt de brotonar; creix l'esclat de moviment, de vibració, d'activitat per tota la natura; i les seves innumbrables remors canten una altra vegada l'himne etern a la vida renovada. Així mateix per als pobles, l'hivern no és la mort, sinó la gestació d'una nova vida.

ENRIC PRAT DE LA RIBA

SONETS, de Josep Romeu

LA personalitat de Josep Romeu, l'art que coneixem i l'home que endevinem, se'ns apareix com la idea d'una cosa plena d'energia vital, d'apassionada severitat, de decisió tenaç. L'home extern ja ens parla amb prou eloquència. Sobre la gravetat del rostre intensament bru, eixut, adust gairebé, com el d'un bust romà, llisca el somris de la seva gentilesa, a manera de cosa externa, remota, que es destria de l'expressió general. Una correcció, vestit, maneres, disciplinada, una mica freda: però les seves dents prement voluntariosament la pipa, però una bella flama cremant en els seus ulls, sostinguda, sempre igual, com fixa sempre en una meta llunyana, seducció perenne, signe d'un futur, que sembla donar-li un cert deseiximent, gairebé un desdeny, del present, aquella mirada com una sageta sota una corda sempre tensa però que no ha de desdir. La mateixa segura energia, la mateixa gravetat, la mateixa tensió vers un ideal concret, trobem en la seva poesia. En ella, com en tants d'altres casos, l'obra i l'home es reflecteixen mútuament. No manca al nostre poeta el sentit de la gràcia, sap escoltar les veus més delicades, copsa els matisos gairebé indestriables, però pren davant el món poètic, que tan hàbilment sap descobrir i concitar, una certa actitud meditativa, apreudadora, enderiada de profunditat i de solidesa, més capaç de rebutjar una autèntica gràcia poètica, a desgrat de percebre-la, per temença que el mení a banalitat, que d'acceptar una banalitat brillant, sabent-la mancada de contingut. En fi, un afany d'autenticitat poètica, un continu percaçament de perennitat, és a dir, de classicisme, que ennobleix, justificant-lo, el seu comport d'extrema reserva, de quasi desconfiança. En pocs poetes catalans de la generació de Josep Romeu, se'ns fa tan emocionadament palès un propòsit de perfecció de tal manera incommovible i servit amb una decisió tota temperamental.

El seu llibre de vint Sonets, a desgrat de confirmar aquest caràcter general de la poesia de Romeu, revela una individualitat destacada i unes constants ben definides. El poeta es situa davant la realitat del seu amor, que mostra totes les característiques d'un amor juvenívol, sense abandonar la seva actitud circumspecte, dubitativa, com sospesant a tot moment l'eficiència dins la seva obra, el valor poètic, dels seus propis sentiments. El to greu de la seva poesia assoleix en aquests Sonets una sonoritat melangiosa, discursivament apassionada de violoncel, com d'un instrument que no s'abandona simplement al pur moviment de la melodia, sinó que ens vol mostrar, i es vol mostrar a ell mateix, en una noble parencia, la seva pròpia saviesa, el seu tacte, la finor i l'agudesia d'intenció del seu art. Una joventut que té el punt de la lucidesa,

dalerosa de palesar que la força vital no li enterboleix el seny i que, si li manca encara l'experiència de la vida, la seva insaciable curiositat i el coratge i l'ardor en la investigació li procuren una mena de maduresa en el món de la poesia. Si parem esment als ressons més autèntics que desperten aquests Sonets de Josep Romeu, ens adonarem tot seguit que vénen a reprendre, no sabem si amb plena consciència o inconscientment per part de l'autor, la més pura tradició poètica catalana. No hi manca un fons d'hermetisme amorós, d'exegesi de l'amor ben provençals, i seguint la línia catalana, ja que, si França retingué dels provençals la gràcia i l'elegància del dir, que encara perdura avui, i Itàlia aquell delicat espiritualisme, Catalunya, amb la seva saborosa esquerperia, s'ullprengué d'aquella mena d'escolàstica amorosa, i volgué donar a les formes provençals un contingut transcendent. En aquest profund intent poètic de Romeu, sota les mil revelacions del seu contacte, ple de comprensió amb les més egrègies escoles poètiques mundials—Mallarmé, els romàntics anglesos, els castellans moderns, el tall dels seus Sonets no és italià, ni francès, ni castellà, ans ben rilkià, i cal afegir feliçment, refinadament rilkià—sota el joc d'aquests mil reflexos, que poden desconcertar l'observador, hi trobem irreductiblement Auzias March. El jove poeta català, amb tot el seu bagatge d'experiència poètica moderna i clàssica, sembla tornar, amb aquests Sonets, a la font de la poesia més autènticament racial. Aquest retorn des de móns tan diferents, i gairebé oposats, pot haver estat afavorit, tal vegada, pel fet d'una certa avinença entre la gravetat discursiva, el rigor gairebé filosòfic, l'estranya densitat i fortitud d'Auzias March, i l'exigència, l'afany d'apregonament de Romeu; o tal vegada, per haver sabut descobrir aquest poeta que l'idealisme provençal ofereix unes fórmules poètiques que sempre sabran seduir els joves, per tal que signifiquen una de les interpretacions més afortunades dels veritables sentiments de la juvenesa. Així, en la de molts dels nostres poetes trobem sovint un moment de provençalisme, que si en un Riba de les ESTANCES deriva vers el *dolce stil nuovo* dels italians, en Romeu s'orienta al vell Auzias March.

Altrament, en el trasbals d'uns anys tan difícils, sobretot en els moments que va eixir a la llum aquest llibre, tal vegada no va merèixer l'atenció que li era deguda. Però ara no cal defugir la constatació que aquest recull de Sonets de Josep Romeu, amb el seu rigor, que aconsegueix no marcir la gràcia, amb la seva estranya maduresa, que aconsegueix no marcir la juvenívola frescor, amb la seva profunda melangia, rica d'una poètica de voluntat i d'ardor, és un dels llibres més purs, complexos i alligonadors de l'actual poesia catalana.

JAUME BOFILL i FERRO

Teresa diu, de sobte, que m'estima

SOLQUES la nit incerta de ma vida
inútilment cercant la veu callada,
car totes les finestres foren closes
per la mirada negra de l'absència.
Camí fet i perdut, sojorn estèril,
llum del desig que mor esgarriada
mentre sona, punyent, la remorosa
onada de l'amor dintre la boira.

Quedem-nos sols en mig de la infantesa,
inesgotable rosa no collida,
fruit la solitud com una dolça
cançó del vent que viu entre les fulles.
Solques la nit incerta del meu somni
i no tinc res per dir-te, car un dia
tot fou ja dit, i torna la tristesa
com la dona fidel a acompanyar-me,
vora dels meus, estatge de la terra,
nàufrag sota d'un cel que mai s'apaga
i redreçat en mig de la riada,
ple de batecs vora la nova vida.

F. J. MAYANS

Baudelaire - Picasso

FA cent anys que ens barallem amb Baudelaire. Només Rimbaud, Mallarmé, Valéry, aconsegueixen—parcialment—igualar-lo en intensitat, en concentració. Baudelaire ens ha ensenyat l'art de la concentració. Avui assistim a una mena de relaxament general. Baudelaire ens ha guanyat. No podíem continuar per aquell camí. Uns s'hi van perdre, com Rimbaud, altres s'hi van suïcidar, com Mallarmé, altres s'hi han castrat, altres s'hi han tornat boigs. Avui assistim a un relaxament de la poesia, a una *distensió*. La deserció és general però ningú no ha gosat confessar-ho. ¿Què signifiquen ja les obres de Claudel i de Péguy, sinó una rectificació—lírica i metafísica—del camí de l'impossible? ¿Què signifiquen avui l'obra de Eluard,—el més baudelairià altrament, el més baudelairià de tots en el sentit substancial del mot—i l'admiració que es professa vers Jacques Prévert? L'un amb una lentitud vegetal, l'altre amb una vertiginositat de micròfon disparat, ens diuen aquest nou ritme, aquest nou espai vital que les paraules semblen requerir. En Eluard, les paraules desprenen—s'espolsen—tota la força-temps que duïen acumulada; com una dona que es desempereseix després del somni:

*Nue effacée ensommeillée
Choisie sublime solitaire*

Les paraules de Prévert, en canvi, semblen travessar el temps bronzint per a omplir-lo. Si no són dites ràpidament no el poden saturar.

En Baudelaire assistíem, d'una banda, a un replegament del temps dintre de la paraula: la paraula acumulava temps. D'altra banda, a un lent desplegament en el temps: els seus poemes no poden ésser llegits ràpidament. En Eluard, doncs, hi ha una renúncia a la primera part: hi ha una desacumulació interior a canvi d'una plenitud *física* del poema. En un Jacques Prévert la desacumulació és total: durant el temps que llegíem un vers de *LES FLEURS DU MAL*, hom ha de llegir-ne deu de l'autor de *PAROLES*. Això només eom a exemple. Perquè avui la poesia sembla una lluita per a resoldre la funció *temps*. Cada poeta sembla sentir-se obligat a donar solució primordial al problema del *desplegament en el temps del poema*. L'atenció es centra en aquest punt, i, encara que la poesia sigui un acte simultani, és evident que resolt aquest problema queda resolt tot. Satisfacció massa fàcil si es té en compte la insatisfacció que l'ha precedit. Satisfacció que significa una *abdicació* per part de la poesia moderna, perquè ens diu encara, d'una manera massa evident, el que no ha pogut ésser... Aquesta és la forma actual de la presència de Baudelaire! Presència negativa si es vol; però que si ha de durar tant com la positiva, vol dir que trigarem molt a sortir de la seva òrbita.

Si Rimbaud anunciava: *Vindran altres horribles treballadors: començaran pels horitzons on l'altre desapareixia*, avui veiem que és impossible mantenir aquest *tren de vida*, perquè el mateix Rimbaud no es pogué seguir ell mateix...

Cap a on girar-se? Alguns semblen voler enganyar-se d'aquesta insatisfacció sota un aparent miralleig de paraules en folia, que no amaga sinó una exaltació retòrica...

Com, per exemple, Emmanuel. Hi ha segles que semblen preparar un geni i d'altres que semblen fets per a admirar-lo. No sé si el XIX és una preparació a Baudelaire, — i tal volta la clau de tot sigui aquí, — però el cert és que tota la primera meitat del XX sembla fet per a indicar la seva grandesa.

«De la vaporisation et de la centralisation du *Moi*. Tout est là.» Ara assistim a l'etapa de vaporització. El que passa és que massa sovint és vaporització de la poesia, en lloc de vaporització del jo. Si aquesta vingués, en seguiria una poesia de signe contrari a la de Baudelaire però tan autèntica com aquella. La realització d'aquest ideal de *vaporització* del jo el veiem encarnat en Picasso. Els poetes tenen el nas massa aprop — i amb raó — del text de Baudelaire, per a poder-se moure amb llibertat. Avui el poeta és Picasso. La poesia pertany més al domini dels ulls, de la plàstica, que al de la paraula. És encara un senyal de la impotència davant Baudelaire! El camí estava preparat per a què fos així: pensi's en la importància *òptica* de la poesia de Baudelaire, en les imatges visuals de primer ordre que formen la seva obra, que el seu món és un món interior però expressat per un món exterior, que Baudelaire dibuixa... En Eluard els ulls són els déus: *Les yeux fertiles, Donner a voir...* El grafisme en poesia — sobretot els calligrames d'Apollinaire — no és sinó una altra prova d'aquesta impotència de la paraula en ella mateixa, d'aquest esgotament verbal i d'aquesta desviació cap a la plàstica. ¿No havia dit ja Baudelaire que «les parfums, les couleurs et les sons se répondent?». L'Apollinaire acaba de donar el tret de gràcia quan diu: «Poesia i creació no són sinó una sola cosa. No s'ha d'anomenar poeta sinó aquell que inventa, aquell que crea en la mesura que l'home pot crear.» Això és un traspàs de poders. Avui, repetim, l'inventor, el creador — el poeta — és Picasso. El desplaçament de la paraula a la visió s'ha fet doncs insensiblement, espontàniament, sense adonar-se'n ningú. Ens hi trobem. L'exaltació lírica és en mans de Picasso. Això vol dir també que la pintura ha canviat de signe. Ha deixat, almenys, d'ésser el que era per a esdevenir una *altra cosa*. I, agradi o no agradi, aquesta altra cosa l'hem d'acceptar. No hi ha res a fer. *Una vegada més el camí és endavant*. Serà absurd posar-se a discutir si és pintura o no, o si l'etapa anterior era més pictòrica que l'actual. Hem de tirar endavant. I pitjor per a qui vulgui convertir-se en estàtua de sal!

Haviem assistit, amb Baudelaire, Rimbaud, Mallarmé, Valéry, a una hipertensió verbal, a la *centralització del jo*. El cervell, puix que som éssers col·lectius i les experiències d'uns valen per a tots, se'ns havia cansat. I ara necessitem viure, viure intensament pels ulls, *vaporitzar el jo*.

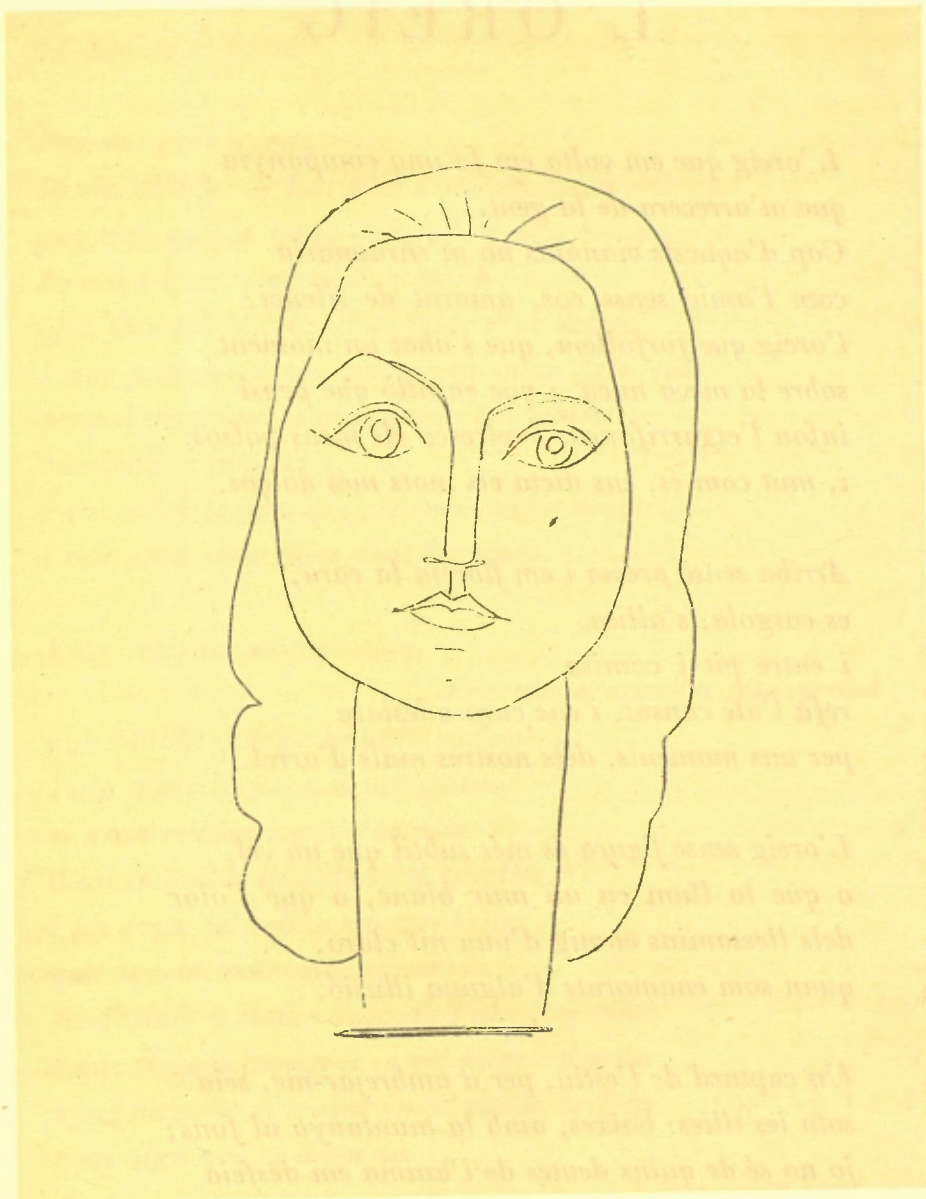
JOSEP PALAU FABRE

París, Juliol 1946

NOTA EDITORIAL

Amb el present número acabem el primer volum d'ARIEL, corresponent a l'any 1946. Adjuntem la portadella del volum, i en el número pròxim afegirem els índexs corresponents de noms i de pàgines.

ARIEL encapçalarà el seu segon volum, de 1947, amb un número extraordinari, l'aparició del qual, en el vinent mes d'Abril, associarà la Revista a l'homenatge dels catalans a la Mare de Déu de Montserrat. Aquest número, que constarà de varis plects amb les seccions habituals i d'altres dedicades a l'esdeveniment montserratí, es repartirà als subscriptors sense augment de preu.

Portada del Catàleg de la darrera Exposició Picasso, celebrada a París.

L'OREIG

*L'oreig que em volta em fa una companyia
que m'arrecera de la gent.*

*Cap d'aquests vianants no m'enraonaria
com l'amic sense cos, amarat de silenci:
l'oreig que forfolleja, que s'abat un moment
sobre la meva nuca, i que en allò que pensi
injon l'esgarrifança, i refresca els meus polsos,
i, mut com és, ens dicta els mots més dolços.*

*Arriba sense pressa i em floreja la cara,
es cargola, s'allisa,
i entre pit i camisa
refà l'alè cansat, i ens cura adesiara
per uns moments, dels nostres mals d'arrel.*

*L'oreig sense figura és més subtil que un vel,
o que la llum en un mur blanc, o que l'olor
dels llessamins enmig d'una nit clara,
quan som enamorats d'alguna illusió.*

*Un captard de l'estiu, per a ombrejar-me, seia
sota les tílies: baixes, amb la muntanya al fons;
jo no sé de quins deutes de l'ànima em desfeia
al toc de l'oratjol, ple de benediccions,
però sentia el goig d'una pau sense mida,
i no sé de quins dubtes que ens entelen la vida
em lliurava de sobte. Com que no deia un mot
i era a l'ensem dolcíssim, l'oreig condescendent*

*es conformava en tot
a les cabòries del meu sentiment,
i em lliurava de mal. Era quelcom de mi
quan jo era jove; i caminava amb mi
i a estones es fonia.*

Passava gent i gent...

*Jo era oblidat de tot, sinó d'aquell sospir del vent
que, més que la meva ombra, em feia companyia.*

*Jo era feixuc, i ell àgil, i més fi
que, darrera el cristall el color d'or del vi.*

*I em posava al seu pas, com quan fem via
prop d'algú que és més jove, i em sentia
caminador com ell;*

*i era sobre el meu cos com un màgic mantell
i com una sang nova dins les venes.*

Vaig retornar al meu clos.

Era una d'aquelles nits serenes

que sembla que no tinguin endemà.

*Vaig obrir la finestra per guaitar
el gran reialme, que s'omplia
d'un tremolor de fulles i d'estrelles;
i les coses del món eren tan belles
que aquells moments m'hauria
conformat a restar sol amb l'oreig al món,
i que hagués perdurat la nit pura i deserta,
i ens haguéssim trobat en la ciutat de Déu
com algú que es desperta.*

JOSEP LLEONART

21 juliol de 1946.

FALLA

DAVANT de l'obra de Manuel de Falla hom entreveu difícil la possibilitat d'adoptar una posició crítica i valorativa imparcial, ja que tot i considerar els valors que en aquests hi ha continguts, és essencialment l'entusiasme el que em mou a parlar d'ella. Un intent de crítica objectiva, d'intenció imparcial en aquesta producció tan vital, seria refredar l'abrumadora inquietud que la provoca per a convertir-la en la matèria d'estèril anàlisi. Entusiàsticament i, per tant, amb decidida parcialitat, ens aventurem a l'exegesi del seu contingut estètic, defugint però la responsabilitat que d'aquesta visió exclusivament personal pugui derivar-se. En realitat, l'examen valoratiu d'aquest gran món musical l'efectua el mateix Manuel de Falla en el transcurs de la seva evolució, en un concentrat procés de dissecció espiritual, manifestada específicament en la intenció d'eliminar impureses que distreguessin l'obra d'assolir el màxim de perfecció artística en el seu sentit més sever i estricte.

El missatge abrandat i càlid, i a la vegada concentrat d'aquest gran andalús, desborda tota temptativa d'especulació crítica. I és que una obra com la de Falla, substancialment emotiva i d'una condensació espiritual tan intensa, exclou qualsevol intent de classificació valorativa. En ella, un món complex de sensacions i d'impressions variadíssimes, traduïdes meravellosament al llenguatge dels sons, ens tramenten la notícia més secreta de la naturalesa circumdant, de la més amagada vibració del panorama que la seva música evoca. Ací radica en síntesi el gran do d'aquest músic admirable: en donar forma i perfil concret a aquestes imperceptibles sensacions, vitalitzant-les novament en un món sonor. En obres com «Noches en los jardines de España» coneixem Manuel de Falla com l'esperit receptor dels més ínfims matisos de la percepció sensorial, que expressats musi-

calment amb minuciosa precisió imposen a la vegada en ells un batec d'emoció profundíssima.

Filiacions en Manuel de Falla? Hom l'ha agermanat, justament, amb Bàrtok i Strawinsky. Hi ha qui el fa descendir d'Albèniz. El cert és que el seu esperit no s'ha aturat en aquest ni en aquells: ha arrelat essencialment en la línia general del nostre torturat segle XX el seu marcat procés d'anti-depuració. En obres com el «Concerto», aquest procés pren caràcter de dolorós misticisme i el seu teixit polifònic, despassat, manté estreta cohesió amb l'esquemàtica i delicada emoció que conté, de la més intensa concentració. Repetim-ho: en Manuel de Falla per damunt de tota forma, per sobre tota ciència musical, cal cercar-hi la seva qualitat, específicament diferenciada, d'un riquíssim contingut espiritual, la matèria qualificadament personal que a través de tota manifestació ha mantingut una creixent i desperta inquietud, en la que traspua l'essència apassionada del seu esperit meridional. Tan lligada sentim aquesta inquietud en la seva obra, que és endebades que cercaríem separar-la de l'home que inconscientment s'hi ha volcat. «El amor brujo», «Noches en los jardines de España» o «El Retablo de Maese Pedro» indiquen clarament les etapes d'aquesta evolució ascendent vers l'expressió depurada, que en el «Concerto» assoleix el màxim grau d'emotivitat intensa i closa, producte d'angoixoses recerques.

Ara, el recent traspàs d'aquest gran mestre ha obert la incògnita de la darrera etapa de la seva evolució. Ignorem quins verges panorames pot descobrir-nos aquesta «Atlàntida» desconeguda que tan estretament vinculava l'obra de Manuel de Falla a Catalunya. Amb el dol de la seva mort, es clou per a nosaltres el misteri de l'univers que tan meravellosament ens donà amb la creació de vibracions de fecunda emotivitat, de l'inaferrable matèria del món que en nosaltres hi ha i que només al geni és permès d'expressar.

MANUEL VALLS

JOAN CUMELLAS

ORACIÓ 46

A LA MEMÒRIA DE MANUEL DE FALLA, MORT RECENTMENT

Adagio molto

The first system of musical notation consists of two staves. The top staff is a treble clef with a 2/4 time signature. The bottom staff is a bass clef. The music begins with a melodic line in the bass clef, moving from a low note to a higher one across the system. The treble clef staff contains rests.

The second system continues the melodic line from the first system. A long slur covers the entire system, indicating a single breath or phrase. The bass clef staff continues with the melodic line, while the treble clef staff has rests.

The third system continues the melodic line. The bass clef staff features a sequence of notes with sharp accidentals. The treble clef staff has rests.

The fourth system continues the melodic line. The bass clef staff has notes with sharp accidentals. The treble clef staff has rests.

lent

The fifth system consists of two staves. The top staff is a treble clef and the bottom staff is a bass clef. Both staves contain block chords, with the bass clef staff having a lower register than the treble clef staff.

més lent

The first system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, some with slurs. The lower staff is in bass clef and provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

The second system continues the musical piece with similar notation to the first system, maintaining the melodic and harmonic structure.

The third system continues the musical piece with similar notation to the first system, maintaining the melodic and harmonic structure.

lentíssim

The fourth system continues the musical piece with similar notation to the first system, maintaining the melodic and harmonic structure.

The fifth system continues the musical piece with similar notation to the first system, maintaining the melodic and harmonic structure.

Composició inèdita ; facsimil de la partitura autògrafa de Joan Cumellas.

MISSATGE

FRAGMENTS

VAN anar sortint les obligades expressions de congratulació a la nova mestressa de la casa. Ara ja no passava per alt a ningú. Els agraviats, com les dues cosines, se n'anaren amb cares d'amenaça, sense ni donar-li el bona nit. Una dels darrers va ser la parenta de Viladrau; refeta del sotrac, es va acostar a l'hereva amb mà franca.

—Comptat i debatut, és un encert de la Quimeta. Tots aquests, (i assenyala vagament la porta), són d'una altra carnadura, i nosaltres... no diguem. Tu ets tallada al patró d'ella, i dono per ben empleat el que em podia pertocar. M'accontento amb el rellotge; em farà l'efecte que em costa un duro cada vegada de mirar l'hora. Mana i disposa; si a l'estiu et determines a pujar, rebràs tracte de família.

Passada la crisi de llàgrimes del primer moment, els senyors Montagut i l'oncle Carles van aconsellar-li que no es mogués de la casa, de «casa seva» tanmateix!; no s'hi trobaria pas forastera. L'endemà es veurién amb el notari per a iniciar els tràmits del traspàs i del repartiment de deixes benèfiques i al servei.

Quan va haver tancat la porta, caigué el silenci. Anà cap a la sala amb peu desorientat. S'adonà que la contemplaven la Lluïsa, enravenada com solia i la Cinta, arrupida pels anys. No sabien si somriure o espantar-se més, perquè a la Mariàngela ja no li corresponia el mig respecte de fins alleshores. La Cinta s'eixugava els ulls amb el davantal.

—Veniu, asseieu-vos.

Van obeir, no com fins suara en l'abandó de la confiança, ans tot just apuntades a la cadira. La Mariàngela no va fer cap esment a l'indici de respecte total. La Cinta va allisar amb la mà la funda, per a evitar-li una possible arruga.

—Pobra tieta meva!

—I diuen que no hi ha persones bones!,—observà la Lluïsa, assegurant-se que no li queia l'arracada, per allò de la por de perdre-la de cada dol.

—És que era del motllo antic!,—aclari la Cinta, butxaquejant per a extreure el mocador entortolligat amb els rosaris.—Quan penso que tot just fa un mes que cosia la beta dels eixugamans nous, perquè les cosidores d'avui en dia no donen un punt que no l'errin.

—Els desenganyats li buscaran raons,—advertí la Lluïsa, que com a més jove i entesa preveia possibles complicacions.—Encara que *don* Oriol ho ha dit ben clar.

—Estava tan pertorbada, que m'han passat per alt els detalls.

—Seu i ben seu tot.

—No m'ho hauria figurat mai. Una cosa o altra, sí que m'ho creia, però tant!...

—Tot,—insistí la dona.—Aquesta casa, les dues de Gràcia, la finca de Pedralbes, les terres de l'Odal, els valors i els interessos d'Amèrica.

—I se n'hi haurà d'anar?—va preguntar-li l'altra, sobressaltada.

—Tu diràs!—seguí la Lluïsa.—Vols que els administradors se li emportin a pessics el que té allà dalt?

—I com deixarà la casa?,—sospirà la Cinta, passant la vista per les parets.

-Em ve tan de nou, que no puc lligar caps. Però em sembla que, per una temporada, sóu prou bones vosaltres per a guardar-la.

-És que... no ens n'haurem de moure?

-Quina pregunta més impròpia!, -reptà la més jove sufocada.- La senyoreta disposarà el que més li convingui.

-Ni vosaltres ni jo, si Déu vol, no ens mourem,-assegurà la veu ablanidora.

La Lluïsa, tot i la seva ferma, es va ben desencartonar. Una espurna li avivava els ulls. La Mariàngela prosseguí:

-Em sembla que ja us ho pensàveu.

-El cor m'ho deia, però fa por creure massa aviat que es tindrà una alegria tan gran... I no està bé tenir-ne tanta... quan penso en la senyoreta. I no em puc estar de tenir-ne.- La veu se li nuava. La Cinta, adonant-se'n, va mig increpar-la, venjativa:

-I deies de mi!, només perquè no sé dissimular.

Després, tard com mai, les dues minyones encara feinejaven a la cuina, rejuvenides, acalorades. Cada estri que tocaven, cada aixeta que obrien exultaven, encomanats del goig d'aquelles mans agràides a la Providència, que els permetia acabar el temps de trànsit en el feineig de tota la vida: mànec de paella que castiga els dits, tap de cassola de mal agafar, mà de morter que eixorda, pala de carbó que fereix les dents, ganiveta massa esmolada, ventall que no dura, però habituals, familiars, insubstituïbles. Demà tindrien més feina; aquells dies dolorosos havien fet anar de mal borràs la casa. S'havien d'afanyar; no fos cas que els plantifiquessin alguna forastera amb l'excusa d'ajudar-les, i allò sí que no ho podrien resistir.

Quedà voltada de silenci, en possessió d'aquell recinte on sempre havia entrat amb mirament de no trepitjar massa fort per a no desentonar. Un moment, va semblar-li que sentia la mica de tos de la malalta i que entreveia parpellejar la xinxeta; sols el compromís que l'enfrentava amb la malvolença de ties distants i de mitges cosines defraudades. Li corresponia encarar-s'hi, però sense irritar-les massa; el just per a mantenir-les a ratlla i tornar-els-hi les mortificacions de tants anys.

Va permetre's l'aventura, desitjada i tinguda per impossible d'encendre tots els llums, claror de bombetes rogenques adaptades a les tulipes del gas. El rellotge de la cònsola estava aturat; li llevà la campana de vidre i el posà en moviment, d'acord amb el seu, modest, exacte. El pèndol fastuós restituí la immobilitat de la sala al decurs del temps. Gairebé d'esma va descórrer les cortines i va obrir un pam el balcó perquè es renovés l'aire, cosa que no hauria fet mai la Quimeta en un dia qualsevol, tan tard, a les onze tocases.

Feia una nit tranquil·la; un començ de boira emmelangia els arbres i els fanals, amb pressentiment de l'hivern a la humitat de les voreres. Fins els tramvies semblaven enfredorits, llançant la molesta i repetida queixa de les rodes contra la via, allà al tombant del Passeig de Gràcia.

Tanmateix, i si al cor de l'hivern se n'anés a la torre, a Pedralbes, tan assolellada, en la proximitat de les muntanyes i amb la blavor del mar cenyint la ciutat, no semblaria tant hivern! Mentrestant, la casa de la Gran Via, adaptada al gust del temps, es desvetllaria del condormiment en aquella modalitat d'esperit que no era el de la

Mariàngela. Li servia per a petites temporades anant o tornant de les altres cases. I l'Amèrica gloriosa! N'hi havia per a fer girar l'enteniment.

La família no li perdonaria mai la inesperada fortuna. Al cap de tants anys de no ser ningú, ignorada de tots, es trobava en primer rengle. Els qui no li promoguessin conflictes, prou li anirien al darrera, adulant-la. Seria una delícia poder revenjar-se a còpia de mortificacions, però ben administrades. Ja veurien si sabia perdre el record de la parenta pobra, insignificant. També la veurien, com a les altres, asseguda a les terrasses de la Diagonal les tardes de cada dia, deixant-se bressar dolçament per la vida...

Potser va ser un cruixit de fusta o una mica de vent que movia les cortines. Va tenir la impressió que algú estrany acabava d'entrar, d'una proximitat invisible, d'una mirada que li llegia el pensament.

Va aixecar els ulls. Era davant de la cònsola. La lluna del mirall reflectia l'altra banda de la sala. Apercebé, pel vidre, la mirada de la mare de la Quimeta, de peu dret al graó del jardí d'estampa, amb el pom de llessamins a la mà. Era una mirada reflexiva, de persona que s'ha equivocat. ¿Per a arribar a satisfer aquelles mesquineses havia merescut la confiança de la tieta, al cap de tants anys d'alliçonament informulat, sense més consell que l'exemple diari, net d'actituds? L'havia feta testimoni dels seus enyors, de l'adoració per un pols de cendra guardada en aquell mocador fistonejat de rosa, del respecte de tota la vida per a la seva mare, que es va emmusteïr abans d'hora per les velleïtats d'un marit dissipat, pròdig, versàtil. I ara ella es proposava valer-se d'aquella confiança per a reparar els seus miserables greuges, la rancúnia acumulada en els anys de pobresa com una arma, per a irritar la família que l'acceptava.

Era tan decebuda la mirada de la senyora Prat, que no la va poder resistir. Amb la galta contra la funda de la butaca, es va humillar, convulsa, al repete. És que seria una dona amarga, venjativa, una pobra tota la vida?

Al capdavant es va anar asserenant, alliberada de mesquins propòsits. Ja no caldrien pampallugues de la xinxeta ni tos imaginària. Sense cap dubte ja, va entrar a l'alcova, impregnada de reminiscències de la sofrida permanència de la malalta.

Va obrir l'armari i passà una mà amorosa pel gruix de roba neta i planxada. Al calaix del mig brillava el medalló que havia vist dur sempre a la tieta, i se'l va posar al coll. Es va recalcar al brancal del balcó, perquè l'aire li calmés l'ardentor del front.

Hi havia més humitat a les voreres; les branques es prolongaven en refraccions entre la boira. S'adonà de la font de la cantonada, la vella font del Canari, coronada de quatre fanals, tan barcelonina, d'una distinció ignorada dels distrets, testimoni del bo i millor d'aquella Barcelona, esvaïda; senyors saludant amb el barret de mitja copa, les senyores perfumades de pell d'Espanya, cenyides de boàs nuvolosos; gossets de capa brodada; criatures cofades com nines amb corxets enfilats, a mans de dides enfaristolades. Rues de carnaval, batalles de flors, desfilades reials en berlines enxarolades, el clavell al trau dels lacais; cotxes encastellats de dames sinuoses com flors d'eura cap a les carreres. Tot esvaït, l'estil, el to de vida, la civilitat d'aquella Barcelona; sols quedava el record, perfum en un flascó buit.

MIQUEL LLOR

Novembre de 1946.

Sobre la Pintura d'Ignasi Mundó

«*Dos artistes joves treballen profitosament a París; dos noms a retenir: Elisenda Cases, escultora, Ignasi Mundó, pintor*», ens escriu Palau Fabre.

LA pintura d'Ignasi Mundó és fruit d'unes preocupacions estrictament plàstiques, portades al terreny de les realitzacions materials amb un rigor i una sinceritat professionals ben poc freqüents avui en els cercles de l'art local contemporani.

Mundó té una idea clara i distinta, cartesiana del que constitueix la veritable essència del problema en el món de la creació plàstica: subratllar objectivament—amb intel·ligència, sensibilitat i emoció—el més pictòric d'una realitat objectiva per a crear aquella tercera realitat designada amb el nom de pintura, que s'emplaça en un punt equidistant del subjecte i l'objecte i és superior al primer en perdurabilitat d'emoció i al segon en autenticitat estètica.

Mundó sap prou, en efecte, que l'Art i la Naturalesa no formen necessàriament una identitat de realitats; que rarament pot haver-hi confusió entre ambdós móns i que en l'exercici o recerca del primer cal, gairebé imperceptiblement, que un dels accents pesi, en preponderància, damunt del valor subjectiu. En conseqüència aquest artista a qui ha estat concedit el do de la inquietud però també de la serenitat, es lliura en les seves obres a un joc de sensibilitats quintaessenciades, ric en qualitats i matissos, però en canvi, desproveït de prejudicis i virtuosismes tècnics i, sobretot, d'espectacularitat. Perquè Mundó s'expressa sempre en uns tons en aparença menors que, com en Bonnard, com en Vuillard, encobreixen un líric de singular agudesca descriptiva.

No hi fa res que en les seves obres s'hi descobreixin moments d'irregularitat, d'aparent desordre o de nerviosisme si per damunt de tots aquests defectes resta constant la fidelitat de l'artista a una trajectòria espiritual marcada amb apriorística seguretat; d'altra banda la seva joventut, sense absoldre'l d'uns deures de superació, n'excusaria prou les falles, sempre possibles, de tècnica d'ofici.

Pertany a Delacroix aquesta frase: *molts tenen vista falsa o inerta, veuen literalment les coses però no l'exquisit*. Ignasi Mundó sap veure el pictòricament exquisit i narrar-ho amb naturalitat, sense deliquescències ni extraplasmes. La seva és la pintura d'un artista donat integralment a l'esforç de consecució d'un propòsit estètic, d'una fita encaçada —a Barcelona, a Roses, a París—segons la regla, coneguda, de Goethe: *sense pressa, però sense treva*.

FREDERIC-PAU VERRIÉ

17 novembre de 1946.—30 desembre de 1946.

CLAVÉ

L'EXPOSICIÓ D'ART CATALÀ celebrada a París, ha tingut, almenys, la virtut de revelar, als qui el desconeixíem, un pintor d'empenta: Clavé. Aquest nom comença a imposar-se: com a il·lustrador, com a decorador de teatre, com a pintor.

Clavé ha passat d'una etapa *bonnardiana*, tendra i delicada, a una pintura expressionista, de tret fort, a vegades brutal. Clavé és avui, amb Marchand, el pintor que més justificadament suportaria el qualificatiu d'existencialista. Però l'existencialisme de Clavé, ben diferentment del de Marchand, no resideix tant en les coses expressades com en la manera d'expressar-les. Recordem la frase de Goya: *Yo lo vi!* Clavé busca la intensitat per aquest costat de la cruesa òptica. Per alguna cosa les seves pupil·les han begut la llum sinistra de dues guerres... El procés ha estat interior, i aquest respecte que professa Clavé per al món establert, aquesta resistència a un enderrocament total dels valors, es fa extensiu a la seva visió de pintor. Malgrat la mirada fulminant, no sap renunciar encara a les adquisicions tradicionals del que se n'ha dit realisme. Això l'impedeix, tot i els crits que fa la seva obra per a desentendre's d'un univers massa sabut, de lliurar-se a les elucubracions abstractes o d'evadir-se cap a un lirisme pur.

La semblança, la composició, el volum, són *qualitats* que encara compten en aquesta mena de nou realisme que ell ens proposa amb una màgia blava. Car el blau ho inunda tot. Un blau ultramarí i metàl·lic, que vol arribar a l'angoixa del vermell, a la profunditat del negre, a la tristesa del gris. En tot color existeixen, en potència, tots els altres colors, perquè els colors són *qualitats*. Aquest seria l'axioma d'on partiria una branca important de la pintura moderna, i de la qual Clavé fóra un dels més afortunats representants. Bastaria trobar el propi color. Tota la fúria de Clavé sembla acarnissar-se, avui, en la matèria, en la manera de tractar-la, de maltractar-la. Així veiem, en una mateixa tela, jugar, conregar, en lloc dels colors, o amb preferència als colors, les diverses qualitats del blau i del verd. I mentre unes coses són dites en forma oliosa i brillant, d'altres ho són en forma opaca, aspra, terrosa o refractària. Però aquesta recent exposició de Clavé a la *Rue de la Boétie* era com una gran finestra oberta. O millor: cada quadre era com una gran finestra oberta, perquè, malgrat la seva realitat innegable, cadascun d'ells ens parlava, no tant del que era, sinó del que encara volia ésser...

JOSEP PALAU FABRE

Dibuix inédit d'A. Clavé

UNA POSICIÓ

EN els darrers números d'ARIEL es publicaren dos articles sobre pintura que enfocaven el problema de l'art modern des de punts de vista oposats, gairebé contradictoris, i que han tingut la virtut de revifar la discussió a l'entorn del problema més viu i més actual que, en l'ordre estètic, tenim plantejat: el de la línia i el destí de l'art modern.

Deia l'escultor Manolo, seguint el seu costum d'enunciar les coses més decisives amb frases aparentment banals, que l'artista havia de procurar dues coses: *seguir la processó i no anar-se'n d'aquest món sense pagar*. Altrament: afegir la seva veritat a les veritats descobertes pels seus predecessors, i dir-la, *pagar-la*. Però no en tots els temps és possible seguir aquest programa de la mateixa manera, afegim nosaltres. Si en unes èpoques és possible de fer-ho, acceptant gairebé totalment l'herència de les generacions més pròximes, en unes altres dir la pròpia veritat equival a renunciar a moltes de les coses que ens ofereixen i que no responen al nostre sentit. I ve la gran aventura. La gran aventura que han emprès, dividits en múltiples escoles, els artistes actuals. Dolorosament sovint, banal masses vegades, intenten d'obrir finestres a un paisatge diferent, a un paisatge del qual avui encara desconeixem les línies.

És per això que han renunciat a la perfecció. Perquè la perfecció i la novetat no són, si no és per un meravellós atzar, agermanables. I avui ningú no podria afirmar que la perfecció radiqui en repetir les velles fórmules. La ruta de l'art dels nostres dies es més aviat la de fabricar les armes—crear una tècnica, o eixamplar l'actual, i aconseguir una sensibilitat colectiva—, per a conquerir en el futur la perfecció que enyorem.

Ara: voler suposar que l'únic camí que té al davant l'artista modern és el de l'aventura, el de la novetat a ultrança, fóra absurd, suïcida. No tothom és per al risc ni cal que tothom s'arrisqui. Les velles fórmules tampoc són tan estrictes, ni tan encarcarades, ni tan lluny de nosaltres perquè les declarem totalment inservibles. El fet que puguin existir, afecten profundament la nostra sensibilitat, dues formes d'expressió antagòniques; l'una passat fet nostre, l'altra potser inici d'un nou estil, és la clau del sentit del nostre temps.

Què cal fer, doncs? Sovint en aquestes pàgines s'ha repetit el nom de la Mediterrània. Aquesta continuada evocació—i invocació—indica com sense renunciar a cap de les ardides i juvenívoles aventures modernes, restem fidels a la millor tradició estètica que a nosaltres, catalans, ens és oferta. I el convenciment que aquesta fidelitat podria contribuir a la superació d'allò que les tendències més modernes tenen de deslloriat i de vegades de monstruós. És aquest el secret? Però també el temps és l'amo d'aquest secret, com de tantes altres coses.

MIQUEL TARRADELL

Desembre de 1946.

NOTES PORTUGUESES

SI terres endins els pobles muden, el mar els uneix espargint-ne la cultura; per això és universal—a través, i per damunt de les aigües—el Mediterrà amb tot allò que el representa.

L'atzar ha fet que jo passés una llarga temporada a Portugal, on tot mostrant pintures meves he pogut conèixer les reaccions i els afanys dels seus artistes. Portugal és ple d'estrangers i el país—que té les orelles molt fines, amb tot i que és un caragol marí on remoregen mil cançons—ho aprofita per a conèixer tot allò que pugui nodrir-lo.

Perquè cal observar la posició geogràfica de Portugal i la missió que el destí li assenyala avui amb pedra blanca. Ja el nostre Maragall deia que *la dolça Lusitània a vora del mar gran, les ones veu que vénen, els astres com se'n van*.

I l'art portuguès contemporani és pont entre Europa i Amèrica: tramet al nou món el llatínisme,—al qual pertany doblement com a país mariner—i rep de l'altra banda de la mar la sensibilitat verge de gentes noves.

També coneix les nostres coses. Ésser català és un fet que compta en aquelles terres, perquè hi ha, sobretot, quelcom de molt important: que ens estimen i que ens valoren. Jo sé molt bé dels portuguesos que quan miren el mapa recorden on som nosaltres, on és Catalunya, però com que la síntesi desitjada tampoc nosaltres no la tenim encara aconseguida, barregen sota una sola idea totes les temptatives que com a exemple els van sortint al pas. En els salons particulars, en els cafès dels artistes, a les exposicions, en els cenacles intel·lectuals, en els estudis, he parlat dels nostres millors homes: de Maillol, de Manolo, de Clarà: he llegit llibres o he vist revistes amb reproduccions de Miró, de Picasso, de Dalí; i m'han sorprès obres que no coneixia de Rebull i de Grau Sala.

El problema primer que l'ambient portuguès ens revela és aquest: què és el que es pot exportar de la vella i sempre nova Europa?

Portugal demana—i ens demana, per tant—la síntesi europea que encara ha de venir i fructificarà qui sap a on.

La forma té, en l'art portuguès, una importància aparentment retòrica, però plena en el fons d'una força que li ve del mar o millor, si es vol, de l'Oceà: Aquesta retòrica no és més que un esforç de l'artista descontent per a trobar la frase breu que s'expliqui per ella sola.

Per això en la jove escultura lusitana s'hi troben amb freqüència figures dempeus, quietes, a vegades com una columna. Perquè hereus del mediterrani són Barata Feio i, sobretot, Antonio Duarte, que és el més sòlid, així com el més gràcil és Alvaro de Brèe i els més inquietos són Correia i Fragosó. Als lusitans com a tota la gent sòbria, greu i fins i tot trista, els plau la força del color i per això es volten de policromies decoratives i fins se'n vesteixen. Els pintors portuguesos a vegades són forts, com Carlos Botelho o bé incisius com, en els frescos, Almada Negreiros, el més parisenc de formació i el més portuguès de temàtica que ha comunicat les seves inquietuds als més joves: Federico-George Da Costa i Lino Antonio, ambdós amb experiències surrealistes: la gràcia resta reservada a la belga Mily Pozzos, aclimatada definitivament a les seves llegendàries de Cintra, i a Maria Keil i a Estrela Faria. I és en les residències estrangeres d'Estoril on un brasileny, Tomàs de Nelo, Tom, ha descobert la gràcia del folklore decoratiu i l'ha elevat a categoria d'art pur, així com Dordio ha descobert Portugal de retorn de París i està forjant els joves pintors, escultors i arquitectes a l'Escola d'Arts Plàstiques de Porto que estudien aplegats allà sota unes mateixes inquietuds artístiques.

RAMON ROGENT

REPRENENT UN TEMA

«A L'ENTORN DELS PERILLS PER A LA NOSTRA CULTURA»

NO voldríem caure en l'error de no haver tingut prou esperança perquè creiem que només el tràgic abandó ens entregaria sense defensa a la voracitat que ens pot destruir. I és que abandonar-se no és tan fàcil com tancar un llibre. Cal en el fons una voluntat de suïcidi, i encara de suïcidi col·lectiu. L'enemic és, doncs, a dins de nosaltres mateixos. Només si aquesta voluntat negativa dels individus es fa dominant en els pobles, aquests s'encaminen culturalment vers la decadència, ajudats a ben morir pels planys irreverents dels fracassats, dels prèviament decebuts, dels fills de la pròpia impotència espiritual. S'ha de fugir també del conformisme, mig inconscient, mig falsió. I, sobre tot, de la ignorància, que és l'últim extrem oposat al decadentisme corruptor. Al contrari, amb absoluta cruesa és com cal plantejar-se el problema. Una cruesa vigilant, cara a la creació, cara a la salut i a la llum. Només es viu plenament si es compta amb la imminència de la mort, tan fatal com, si es vol, indefinidament ajornable. Cap perill fóra tan gran per a una cultura com el que porta en ella mateixa la ignorància de la seva condició de mortal. L'oblit dels propis deures i el desconeixement progressiu i la negació dels destins comuns no fan més, tot i la seva patent gravetat, que preparar el terreny a la inconsciència, a la rendició sense lluita.

Ara bé: ¿ho sabem nosaltres com a productes i com a elements vius de la cultura catalana que aquesta pot morir? Heus ací, em penso, la pregunta decisiva que cal que ens formulem. Feta ja, jo no vacillaria en respondre-hi afirmativament. Una existència nacional tan precària des d'èpoques avui remotes, féu reflexionar totes les generacions de tots els temps. Sens dubte des d'aquest perill més tangible s'arribà per immediata extensió als de la llengua, l'art i la cultura en general. Per això, a nosaltres també la dificultat ens ha endurit i els obstacles ens han d'haver afinat la vista. Amb tot, però, no convé que aquest enduriment ens porti a una susceptibilitat malsana ni que l'agudesesa de l'esguard ens faci veure fantasmes en el camí. L'imperatiu consisteix en ésser conscients. En no confiar ni desconfiar del futur: simplement, en creure-hi. I no caure en l'infantilisme de sentir-nos observats, ni tampoc caiguts en l'oblit. De cara a aquest futur ineluctable cal preguntar-nos si l'antiguitat de la nostra cultura mil·lenària i la seva força vivent poden ésser garanties que la facin perdurable. La lucidesa d'aquest examen ens ha de donar fe, i caldrà, si més no, que ens esforcem en tenir-ne.

La llengua, d'arbitrària que era en la seva riquesa, ha esdevingut —escrita— rica en la seva estructuració. Per anys, per segles segurament, un idioma resta fixat de manera definitiva, i la seva normal evolució

no serà pertorbada ni pertorbadora. A això segueix el rigor, l'agudesia, l'ambició d'universalitat. A la faç en crispació d'Europa hi aflorà de bell nou la veu d'una cultura que antany mars i terres sabien, i no fou una aparició fugaç. Per què? Ben cert és que no pot dir el mateix Provença a desgrat de *Mireio!* A ella podria parlar la cultura catalana com es dirigeix un campanar a l'altre, gloriosos, en Verdaguer: *Doncs, que has perdut la veu?* També ací la Renaixença podia haver quedat en una *Atlàntida*, si hi pensem. També la poesia podia perdurar únicament com a estri fàcil dels Jocs. I parar tot en un tipisme més o menys arqueològic i en curiositat geogràfica.

Pel contrari, d'una joventut a l'altra els fruits s'aboquen a la vida amb un rigor propi, amb insistència i duresa. Tal volta avui per avui l'ambient no assimila del tot bé la menja que se li dóna. En aquest país el salt ha estat fins ara per a l'art la forma normal d'avançar. I el poble resta enrera, perquè camina simplement pas a pas. A desgrat d'això, de lluny o de més aprop, hi ha un ritme compacte, massís, més fort que els individus, que unifica en definitiva l'esforç intel·lectual, conscient o inconscient, i el respir instintiu, diví, de la gent de tota mena. Culturalment, doncs, creiem el país mes preparat cada dia. La tasca essencial és potser ara divulgar el que deu, vint o trenta anys enrera restà incomprès o poc conegut, perquè aleshores no era possible, — com en la major part dels cassos ho és ara —, que fos assimilat. Des dels valuosos treballs d'investigació, obres de l'erudit famós o de l'innominat, fins a la poesia més exigent — *extrema punta de diamant*, que digué Bofill i Ferro —, cal que arribin de manera progressiva a les noves i obertes promocions, així com a la plena elaboració del propi trobar-se, de les antigues.

Molta i corrossiva pols entela encara els miralls del passat. Molta més potser entela els del present. Tant se val. Sense animadversió, sense mai mesquí i envilit personalisme, l'eina de la crítica cal que sigui impecable, i l'escarpa sobre els monuments. Ha de caure tot allò que no tingui pedra al cor, que sigui façana lluent només i ornament fàcil d'engany. Així viuran els morts que han de viure i també sabran de la mort els vius que han de morir. No es pot tolerar l'especulació a l'entorn d'una fama, d'un nom o d'un propi passat, en favor de l'obra fàcil dels dies sense fe, quan tantes i tan atresorades coses estan en joc, quan ens assetgen la feblesa, el desencís i el cansament, quan agonitzen valors essencials i insubstituïbles. Per això, dèiem de l'error de no ésser prou esperançats. En proposar-nos, per damunt de nosaltres mateixos, tenir consciència no exagerada del perill, la vida greu de cada dia ens serà explicada per mirar a l'etern, per una força que no sols empeny sinó que eleva, que no sols justifica sinó que crea veritats necessàries.

JOAN TRIADÚ

ACTUALITAT D'UNES ANTOLOGIES

LA poesia catalana està de moda. I no és ironia. Per aquest any s'anuncia l'aparició d'una important antologia històrica des de Ramon Llull als valors inèdits dels nostres dies. Aquesta és una mena d'obrar que fa bona falta avui; sigui enhorabona. D'altra banda, però, no podem silenciar un dia més la inoportunitat d'una altra antologia, aquesta de la Renaixença cap ençà, que s'està elaborant. No hi haurà en les nostres paraules cap obscura malvolença. Però hi ha, ben clar i ben alt, un esperit de justícia del qual no podem ni volem estar absents. Nosaltres no pretenem ésser els jutges: ho és el país, ho és la nostra cultura, i ho són els noms gloriosos que s'utilitzaran en aquesta ocasió en benefici d'un grup o d'unes persones que ja estan arribant a l'hora d'emmudir. El que s'hi juga no són uns interessos—per la nostra part inexistents—sinó una qüestió de dignitat colectiva. Estem segurs de representar en aquest punt l'opinió desapassionada, però molt arrelada, de grans sectors de la intel·lectualitat i del país. No parlem tampoc en nom de ningú: gràcies a Déu, som encara independents.

Si en aquests anys qualsevol posició—i no ens referim per a res a cap aspecte polític, que resti entés!—podia ésser considerada com a lliure expressió personal, ara, alçar bandera amb una antologia de seixanta poetes, perquè es posseeix un òrgan de propaganda i uns mitjans adequats, constitueix, més que mai, un vergonyós abús de confiança. Som partidaris de la unió, de la concòrdia i de la liquidació de les diferències d'un passat que el temps també s'encarregaria de liquidar. Però exigim abans la mínima noblesa d'un silenci fins que la igualtat de condicions ens permeti a tots tractar de tot a la llum del dia.

PER L'ÀNIMA DE CATALUNYA

SI les mateixes generacions que, creient tenir una consciència més completa de la redempció catalana, hi hem treballat procurant rectificar el seu camí i eixamplar els seus horitzons, giréssim tot d'una l'esquena a la nostra missió, i en lloc d'acabar amb el que d'impur queda en la massa de la nostra sang, ens complaguéssim per un malsà prurit en avivar-ho de nou fent donar així un monstruós salt enrera a l'ideal renaixent, llavors la nostra culpa ja no mereixeria perdó, el mal causat quedaria tal vegada irremeiable, i podríem ésser amb justícia maleïts per les futures generacions, el patrimoni ideal de les quals hauríem llançat al llot; i per Catalunya, el pervindre de la qual, conscientment, hauríem frustrat.

Donem aquesta veu d'alerta perquè símptomes recents han anunciat l'hora de donar-nos-la, els uns als altres, tots, i cadascú a ell mateix.

JOAN MARAGALL

ÍNDEXS

POEMES, CONTES, ARTICLES, TEXTOS MUSICALS

Autor	Pàgs.	Autor	Pàgs.
BADIA, Alfred		LÓPEZ-PICÓ, J. M.	
Sobre l'estètica del Doctor		<i>Marian Pidelaserra</i>	85
Torras i Bages	88-89	LEONART, Josep	
BARAT, Joan		<i>L'oreig</i>	104-105
<i>Any Nou</i>		LLOR, Miquel	
<i>Tarda lassa</i>	41	*Missatge	110-112
BENET, Rafael		LLORENS ARTIGAS, Josep	
L'eternitat de les essències		Rafael Llimona	28
mediterrànies. - I. Renoir i		Josep Amat	49-50
Maillol com a antídots del		MANENT, Marià	
trastorn	52-53	Notes sobre «Imitació del	
BOFILL I FERRO, Jaume		Foc»	6-8
Les «Elegies de Bierville», de		MAYANS, F. X.	
Carles Riba	18-20	<i>Teresa diu, de sobte, que</i>	
La poesia de J. Palau Fabre	80-81	<i>m'estima</i>	100
«Sonets», de Josep Romeu	98-99	MOMPOU, Frederic. *Preludi IX*	44-45
CARNER, Josep		PALAU FABRE, Josep	
<i>Nabí.</i>	77-79	<i>Don Joan</i>	4
CIRICI, Alexandre		René Char	65-66
L'art de la saviesa	30-32	Baudelaire-Picasso	101-102
COMELLAS, Joan. *Oració 46*	108-109	Clavé	114
ESPRIU, Francesc		PERUCHO, Joan	
Una posició	94	<i>Sota la sang</i>	27
ESPRIU, Salvador		Joan Miró	68-69
<i>Arbre</i>	17	PUJOLS, Francesc	
*Mariàngela l'herbolària	38-40	Marian Pidelaserra, la figura	
FOIX, J. V.		i el paisatge	86-87
Els poemes de Max Jacob,		RIBA, Carles	
tan clars...	16	<i>Tres tannkas</i>	57
GARCÉS, Tomàs		ROCENT, Ramon	
«Entre l'Equador i els trò-		Notes portugueses	117
pics», de Josep M. de Sagarra	34-36	ROMEU, Josep	
JARDÍ, Enric		<i>Dríada</i>	3
Joaquim Torres García	56	Generacions	43
Grau Sala, pintor	74	Ducasse i el comte de Lau-	
LEVERONI, Rosa		tréamont	62-64
<i>Desgrana el seu cant lleu...</i>	22	ROSSELLÓ-PÒRCEL, B.	
Poesia anglesa en català	67	<i>Sonet marí</i>	1

Autor	Pàgs.	Autor	Pàgs.
SAGARRA, Josep M. de		La veritable i la falsa inquietud de la música anglesa contemporània	46-48
Sunyer 1945	11	Falla	106-107
SERRAHIMA, Maurici		VINYOLI, Joan	
El novellista dins de la novella	82-84	<i>A un poeta que suposàvem mort a la guerra, fora de la pàtria</i>	33
TARRADELL, Miquel		VERRIÉ, Frederic-Pau	
<i>Adéu</i>	5	Manolo i Manuel Hugué	12
Proximitat de Botticelli	95	Maillol	70-72
Una posició	116	Lírica dels quatre elements.	
TRIADÚ, Joan		-Notes sobre ceràmica	91-93
<i>El pacte</i>	2	Sobre la pintura d'Ignasi Mundó	113
El respir de la veu llunyana	42		
Poesia, 1944-45	58-59		
Reprement un tema. A l'entorn dels perills per a la nostra cultura	118-119		
VALLS, Manuel			
Frederic Mompou o la puresa expressiva	14-15		

Els títols dels poemes van indicats en cursiva; els dels contes, precedits d'asterisc i els de les composicions musicals, entre asteriscs.

NOTES

Autor	Pàgs.	Autor	Pàgs.
CIBICL, Alexandre		«Poésie ininterrompue»	75
És allò permanent el que cerquem enmig del seu lirisme	54	REDACCIÓ	
COMELLAS, Joan		Nota editorial	32
Un concert de la S. I. M. C.	96	Ferrer Bassa	73
DAEDALUS		Exposicions	76
«Paintings as a key to psychoanalysis»	55	Nota editorial	102
Sobre Joaquim Sunyer	75	Actualitat d'unes antologies	120
FOIX, J. V.		SUCRE, Josep M. de	
Definicions	26	L'universalitzat faceciós empordanès Salvador Dalí	54
PERUCHO, Joan		VALLS, Manuel	
Les temptacions de St. Antoni	55	Our New Music	75
		Dom Gregori Maria Sunyol	96

TEXTOS, VERSIONS

Autor	Pàgs.	Autor	Pàgs.
ANOULH, Jean		MILTON, John	
Antígona. Fragment de l'acte únic. Traducció de Joan Triadú	23-26	El Paradís perdut. Comen- çament del llibre III. Tra- ducció de J. M. Boix i Selva	60-61
HOMER		PÍNDAR	
Alcinous a Ulisses. Odis- sea. Cant VIII. Traducció de Carles Riba	8	Als Tebans. Fragment d'him- ne. Traducció de Joan Triadú	48
MARAGALL, Joan		PRAT DE LA RIBA, Enric	
Sunyer 1911. Fragment de l'article publicat a <i>Museum</i> , Per l'ànima de Catalunya	10 120	Per l'ànima de Catalunya	97
		PROUST, Marcel	
		Recepta literària. Traducció de Miquel Llor	90

IL·LUSTRACIONS

Autor	Pàgs.	Autor	Pàgs.
AMAT, Josep		LLORENS ARTIGAS, Josep	
*Vinyeta	49	* Vinyeta	91
*Dibuix	51	* Vinyeta	93
CAMPANY, Ramon de		MUNDÓ, Ignasi	
Il·lustració. Prova d'estat del gra- vat VII d'«Entre l'Equador i els Tròpics»	57	Apunt. Retrat de Marian Pide- lascrra	85
CASANOVA, Montserrat		PICASSO	
Dibuix	21	Dibuix a la portada del catàleg de la seva darrera exposició	103
CLAVÉ, Antoni		RIU, Julià	
Dibuix	115	* Vinyeta	81
GRAU SALA, Emili		SUNYER, Joaquim	
* Il·lustració. Làmina fora de text, a intercalar després de la pàg.	74	* Dibuix	9
HUGUÉ MANOLO		VALLOTTON, Fèlix	
Dibuix	13	Vinyeta. Retrat imaginari del Comte de Lautréamont	62
LLIMONA, Rafael		VERRIÉ, Frederic-Pau	
* Dibuix	29	* Vinyeta	73

Totes les obres publicades, feta excepció de les de Campmany, Picasso i Vallotton eren rigurosament inèdites en el moment de la seva publicació. Les assenyalades amb asterisc han estat realitzades expressament per a ARIEL.

ADDICIONS i CORRECCIONS

Pàgs.	On diu:	Ha de dir:
7	recordaria en certs	recordaria certs
8	Ulises	Ulisses
10	Ubrien von Levtzow	Ulrica von Levetzow
24	Creont?	Creont!
28	els retrats són d'una psicologia profunda, alguns dels quals.	els retrats, alguns dels quals ... quan foren pintats, són d'una psicologia profunda; a l'ull
49	als ulls	film produït a Amèrica
55	film americà	del temps
57	dels ulls	ombriu tel
60	ombriu tal	s'havia abocat
71	s'ha abocat	adoptà
»	adopta	cultura europea
72	cultura mediterrània	Santorin
»	Santoriu	del mig segle
75	del segle	Ravel
76	Ravet	fum
79	fam	apunt inèdit
85	apunt	crear-lo *
90	crearlo	-es refà
92	-La ceràmica refà	sensualitat
93	sensibilitat	de les seves espècies
»	de les espècies	per tal com
99	per tal que	riuada
100	riada	autodepuració
107	anti-depuració	subjectivament
113	objectivament	imprescindiblement
»	imperceptiblement	17 Novembre 1945
»	17 Novembre 1946	afectant
116	afecten	per un mirar
119	per mirar	obra
120	obrar	

* Corregida durant el tiratge, aquesta errada només aparagué en uns pocs exemplars.

JOSEP PALAU FABRE, JOSEP ROMEU
MIQUEL TARRADELL, JOAN TRIADÚ
I FREDERIC - PAU VERRIÉ, REDACTORS.

DIRECCIÓ:

N.º 3-4. FREDERIC-PAU VERRIÉ
N.º 5 JOSEP ROMEU
N.º 6 MIQUEL TARRADELL
N.º 7-8. JOAN TRIADÚ